

УДК 378:004

Сергій Михайлович Базиль,

аспірант кафедри професійної освіти та комп'ютерних технологій Глухівського національного педагогічного університету імені Олександра Довженка,
e-mail: bsmserg@gmail.com

Володимир Сергійович Толмачов,

кандидат технічних наук, старший викладач кафедри професійної освіти та комп'ютерних технологій Глухівського національного педагогічного університету імені Олександра Довженка,
e-mail: tvs-@ukr.net

ІНФОРМАТИЧНА КОМПЕТЕНТНІСТЬ – ВАЖЛИВА СКЛАДОВА ПРОФЕСІОНАЛІЗМУ

У статті проаналізовано сутність понять компетенції та інформаційної компетентності, а на їх основі розкриті зміст та структура інформаційної компетентності, проаналізовано трактування їх співвідношень у сучасній науковій літературі. Завдяки аналізу науково-літературних джерел та самих понять було зроблено висновок, що інформаційна компетентність має більш широке і поглиблене значення, ніж інформаційна компетентність, тому інформаційна компетентність потребує подальшого розгляду, уточнення та вдосконалення педагогічних технологій для підвищення рівня інформаційної компетентності майбутніх спеціалістів різних професійних напрямів.

Ключові слова: компетентність, інформаційна компетентність, інформаційна компетентність, компонент, комп'ютерна грамотність, інформаційна грамотність.

Постановка проблеми. Євроінтеграційні процеси, зміни в науково-освітньому просторі держави та динамічний розвиток комп'ютерної техніки, інформаційних технологій, нових видів документообігу, телекомунікацій приводять до підвищення вимог у сфері професійної підготовки спеціалістів, а саме до рівня їхньої компетентності в галузях інформатики, комп'ютерної техніки та інформаційно-комунікативних технологій (ІКТ).

Однією з основних проблем, що стоїть перед вищою та професійно-технічною освітою, є сучасна фахова підготовка студента-випускника до професійної діяльності в інформаційному просторі. Загалом вирішення цієї проблеми пов'язане з формуванням інформаційної компетентності спеціаліста і модернізацією професійної підготовки таким чином, щоб вона встигала за динамікою розвитку ІКТ і надавала необхідні знання, вміння та навички, які потрібно й можна застосувати в реальному житті. Виходячи з досвіду закордонної освіти, для подолання цієї проблеми широко застосовують компетентнісно зорієнтовану освіту, ключовим поняттям якої є компетентність [2].

Для вирішення цієї проблеми треба розглянути основні поняття, такі як: компетентність, інформаційна компетенція та компетентність.

На думку С. В. Тришиної та А. В. Хуторського, доцільним буде розрізнити поняття «компетентність» і «компетенція». Під компетенцією вони розуміють деяку задану суспільством вимогу до освіти і відповідної підготовки спеціаліста, необхідну для якісного виконання ним своєї професійної діяльності. Наприклад, інформаційна компетенція – це здатність самостійно виконувати пошук, аналіз, відбір, обробку та передавання необхідної інформації за допомогою ІКТ.

Компетентність – це володіння людиною певною компетенцією, яка охоплює його оцінку цієї компетенції і ставлення до предмета своєї діяльності. Іншими словами,

компетентність – це сукупність особливих якостей спеціаліста, що вже сформувалися, а також деякий досвід роботи за фахом [9].

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Над дослідженнями понять компетенції, компетентності, інформаційної та інформатичної компетентності працювали такі науковці: М. Головань, Є. Долинський, Ю. Дорошенко, Н. Насирова, М. Жалдак, Н. Морзе, А. Хатько, Н. Баловсяк, С. Тришина, А. Хуторський, В. Байденко, В. Беспалов, О. Овчарук, Ю. Татур, С. Зелінський та ін.

Дослідження засобів організації навчальної діяльності описані у працях В. Краєвського, М. Скаткіна, Г. Щедровицького та інших дослідників. Пошуки в рамках компетентнісного підходу були спрямовані, головним чином, на наявність зв'язку компетентності і змісту освіти в наукових працях В. Байденка, А. Белкіна, А. Вербицького, Е. Зеєра, Ю. Татура, В. Шадрикова, С. Шишова, А. Хуторського та інших учених [4].

Мета статті – розкрити та проаналізувати трактування понять компетентності, інформаційної компетентності, змісту і структури інформатичної компетентності у сучасній науковій літературі.

Виклад основного матеріалу. У психолого-педагогічній літературі є дуже велика кількість трактувань поняття «компетентність».

За даними глосарію Європейського фонду освіти (ЄФО), компетентність – це здатність робити щось на високому рівні, якісно, ефективно, відповідно до умов, що висуваються при працевлаштуванні; повноцінно і професійно виконувати специфічні трудові функції [3, с. 63].

На думку Дж. Равена, компетентністю є особлива здатність, що застосовується для ефективного виконання поставленої задачі в певній професійній галузі, яка складається з вузько направлених спеціальних знань, що мають специфічний характер, способів мислення, спеціалізованих умінь та навичок, а також відчуття відповідальності за свою діяльність. Бути компетентним – означає мати певний набір відповідних професійних компетентностей різного ступеня і складності. Автор виділяє в компетентності чотири основні компоненти: когнітивний, афективний, вольовий, а також досвід і навички.

Е. Ф. Зеєр, розрізняючи поняття «компетентність» і «компетенція», вважає, що знання, уміння і досвід визначають компетентність людини, а здатність мобілізувати їх обумовлює компетенцію освіченої, професійно успішної особи [7].

Є. І. Огарьов вважає що компетентність – категорія оцінювання, яка характеризує людину як суб'єкта діяльності, здатного планувати і здійснювати ефективну діяльність, спрямовану на досягнення поставленої мети. У структурі компетентності автор виділяє п'ять компонентів: розуміння сутності завдань і проблем; знання і досвід, накопичені у професійній діяльності; володіння передовими досягненнями; уміння обирати адекватні засоби і способи діяльності; відповідальність за результати своєї діяльності в процесі досягнення мети.

У дослідженні Н. Насирової початковими положеннями процесу розвитку інформаційної компетентності вважаються: мотивація, потреба і зацікавленість в отриманні знань, умінь і навичок у сфері ІКТ; сукупність громадських, природних і технічних знань, що складають систему сучасного інформаційного суспільства; знання та досвід пошукової діяльності у сфері ІКТ.

Інформаційна компетентність – це активні знання способів отримання і передавання інформації, володіння сучасними ІКТ в освіті, які спираються на сукупність професійних, методологічних і загальнокультурних знань. Автор вважає що інформаційна компетентність складається з таких умінь: інформаційних, аналітичних, *прогностичних, проектних*, організаційних, комунікаційних, орієнтаційних.

Інформаційні вміння: володіння загальними прийомами обробки текстової, числової, графічної інформації, засобами програмних комплексів; представлення інформації у вигляді презентацій; використання засобів ІКТ для інтерактивного супроводу освітнього процесу та ін.

Аналітичні вміння: аналіз, оцінка якості і освітнього потенціалу електронних ресурсів педагогічних програмних засобів і ресурсів мережі Інтернет з урахуванням основних

дидактичних (науковість, доступність, адаптивність та ін.), ергономічних і технічних вимог.

Прогностичні вміння: прогнозування ефективності використання програмних засобів навчального призначення і ресурсів мережі Інтернет в освітньому процесі, виходячи з поставлених дидактичних цілей; прогнозування найбільш ефективних організаційних форм діяльності вчителя і учнів з ресурсами ІКТ; передбачення результату та можливих відхилень, небажаних наслідків у процесі навчання з використанням ІКТ ресурсів.

Проектні вміння: проектування навчально-виховного процесу з використанням електронних ресурсів і вироблення конкретних методичних рекомендацій щодо їх застосування в професійній діяльності; формування системи засобів навчання, необхідної для викладання конкретної навчальної дисципліни з використанням ІКТ.

Організаційні вміння: організація і забезпечення педагогічного процесу інформаційними ресурсами, що надаються засобами ІКТ; навички управління педагогічним процесом з орієнтацією на кінцевий результат; психолого-педагогічна діагностика рівня знань, умінь і навичок засобами комп'ютерних тестуючих, діагностуючих методик; підвищення мотивації до навчання шляхом залучення учнів до активної дослідницької, проектної діяльності міжпредметного характеру на основі засобів ІКТ.

Комунікаційні вміння: володіння навичками мережевої взаємодії за допомогою електронної пошти, форумів і чат-сесій; оцінювання актуальності проблем і прогнозування їх масштабності; вибір способу мережевої взаємодії використання всіх його можливостей (чи їх комбінації), які найбільш точно віддзеркалюють сутність проблеми і забезпечують оперативність її рішення та ін.

Орієнтаційні вміння: формування морально-ціннісних установок людини і володіння способами донесення особам культурних знань засобами ІКТ з урахуванням продуктивної суті культурного простору Інтернету; організація культурної діяльності, культурного розвитку і соціальної адаптації суб'єктів освіти на базі засобів ІКТ.

Ю. Г. Татур вважає, що компетентність – особистісна характеристика людини, що отримала професійну освіту певного рівня, яка виражається в готовності до діяльності у професійній сфері з урахуванням виникаючих ризиків. На думку автора, визначають декілька основних аспектів компетентності: мотиваційний, когнітивний, поведінковий, ціннісно-смысловий та емоційно-вольова регуляція [8, с. 24].

За дослідженням М. А. Холодної, можна визначити компетентність як специфічний тип організації професійних знань, що дозволяють приймати правильні рішення у відповідній професійній галузі діяльності. Автор вважає, що знання повинні відповідати таким вимогам: різноманітність (набір різних фахових знань), гнучкість, структурованість, оперативність і доступність, володіння декларативними, процедурними та конструктивними знаннями, а також здатністю до рефлексії і застосування знань у різних сферах життя [10, с. 207].

У сучасній психолого-педагогічній літературі визначають кілька видів понять, пов'язаних із вивченням інформаційних та комп'ютерних технологій.

На думку В. А. Дарлінгера, комп'ютерна компетентність є ступеневою освітою, що характеризує професійну підготовку фахівця на етапі теоретичного, практичного та творчого навчання щодо використання інформаційно-комунікаційних технологій.

Поняття «комп'ютерна грамотність» має досить широкий спектр, до якого належать загальні знання з ІКТ, можливостей і меж їх використання для подальшого вирішення сучасних професійних задач [5].

За дослідженнями Асоціації бібліотекарів США, для визначення знань, умінь і навичок випускників під час роботи з ресурсами ІКТ необхідно використовувати поняття: комп'ютерна грамотність, технологічна грамотність та інформаційна грамотність.

Комп'ютерна грамотність – вміння працювати з певними апаратними і програмними засобами.

Технологічна грамотність – знання і розуміння основних концепцій технологій та вміння їх застосовувати.

Інформаційна грамотність – набір здібностей, який мають певні індивідууми, їхні вміння визначати необхідність інформаційних ресурсів, важливість і ефективність використання [1].

Інформаційна компетентність становить новий напрям, який виник безпосередньо під впливом нових інформаційних технологій і створення електронних інформаційних технологій.

Результати одного з перших досліджень інформаційної компетентності представлені у звіті за результатами дослідження «Інформаційна компетентність в університеті штату Каліфорнія» за 2001 рік. У ньому інформаційна компетентність подається як компетентність роботи з бібліотечними ресурсами, а саме компетентність, пов'язана з пошуком і опрацюванням різноманітних повідомлень.

Американські дослідники визначають інформаційну компетентність як поєднання основ інформаційної письменності та інформаційної безпеки, навичок використання апаратно-програмних засобів, ефективних технологій обробки інформації [1].

Таким чином, на основі теоретичного аналізу базових понять дослідження можна визначити інформаційну компетентність як інтегративне утворення особистості, яке віддзеркалює її здатність до визначення інформаційної потреби, пошуку відомостей та ефективної роботи з ними у всіх їх формах та представленнях – як у традиційному друкованому вигляді, так і в електронній формі; здатності щодо роботи з комп'ютерною технікою та телекомунікаційними технологіями, вміння застосовувати їх у професійній діяльності та повсякденному житті.

Інформаційна компетентність містить такі компоненти (рис. 1): *інформаційний* (вміння професійно працювати з повідомленнями у всіх формах їх представлення); *комп'ютерний, або комп'ютерно-технологічний* (показує професійність роботи у сфері ІКТ); *процесуально-діяльнісний* (здатність фахівця працювати із сучасними засобами ІКТ у процесі розв'язання різноманітних задач).

Наведена сукупність компонент повинна бути доповнена особистісними якостями майбутнього фахівця, які показують можливості й здібності спеціаліста для успішного здійснення професійної діяльності. Ці суб'єктивні риси стосуються взаємин особистості з іншими людьми, здатності застосовувати інформаційно-комунікаційні технології у спілкуванні (комунікативний компонент інформаційної компетентності). Також до складу інформаційної компетентності належать суб'єктивні риси, що стосуються взаємин особистості із самим собою, а саме здатність до самоусвідомлення, саморозвитку, виявлення та розвитку психічних якостей, необхідних для успішного здійснення професійної діяльності, а також наявність мотивів і потреб у самовдосконаленні, саморозвитку, вдосконаленні та поглибленні професійних знань, особливо тих, що стосуються використання ІКТ у професійній діяльності.

Аналіз змісту понять компетентності та інформаційної компетентності показує, що наявні визначення не є остаточними і загальноприйнятими. Компетентність розглядають як особливий вид діяльності, розуміють як важливе особистісне утворення, що є інтегральним поєднанням різноманітних компетенцій людини, характеризується рівнем підготовленості до професійної діяльності, характером і ефективністю її здійснення; формують під час опанування фахівцем нового виду діяльності.

Інформаційну компетентність вивчають як частину професійної компетентності й інформаційної культури особистості. До її основних ознак відносять знання ІКТ, використання комп'ютерної техніки як потрібного технічного засобу, активну позицію і мотивацію суб'єктів освітньо-наукового середовища, комплекс основних знань, умінь і навичок для аналізу, пошуку і використання інформації (даних), відповідальне ставлення до інформаційної діяльності, наявність актуальної професійної задачі, де формується й актуалізується інформаційна компетентність. Таким чином, визначені нами компоненти інформаційної компетентності можна представити у вигляді двох компонентів – *особистісної* та *професійно-інформаційної*.

Рис. 1. Структура інформаційної компетентності

Особистісний компонент визначає суб'єктивні риси особистості фахівця, які сприяють успішній реалізації професійної діяльності майбутнього спеціаліста. До цих рис належать здатність до рефлексії, самоусвідомлення власної діяльності, комунікативні здібності, здатність до самоорганізації та організації інших людей, можливості швидкої мобілізації та зміни характеру виконуваної діяльності.

Професійно-інформаційний компонент визначає об'єктивні характеристики особистості, а саме сукупність професійних знань, умінь, навичок, що стосуються роботи з сучасними ІКТ та їх застосовування для розв'язування професійних задач.

Розглядаючи інформатичну компетентність М. С. Головань вважає, що вона віддзеркалює не тільки соціальний людський досвід загалом, а й індивідуальний досвід окремої людини. Тому можна зробити висновок, що інформатична компетентність людини переважно є індивідуальною, ніж соціальною, бо вона не є характерною рисою розвитку інформаційного суспільства, а є визначальною рисою самої людини. Значення інформатичної компетентності особи залежить від впливу на неї професійної діяльності, що проявляється у високій якості цієї діяльності і високому рівні розвитку цілісної індивідуальності й особистості людини. З одного боку, інформатична компетентність є суб'єктивним явищем, що відзначається динамічністю, мінливістю завдяки тим перетворенням, які відбуваються в знаннях і досвіді певної людини, у її психічному й особистісному розвитку. З іншого боку, інформатична компетентність є об'єктивним явищем, яке збагачується, уточнюється і доповнюється разом з певним розвитком самого інформаційного середовища і його складових [4].

За М. С. Голованем, структура інформатичної компетентності охоплює взаємопов'язані між собою компоненти: мотиваційний, діяльнісний, когнітивний, емоційно-вольовий, ціннісно-рефлексивний (рис. 2).

Наведені вище основні компоненти інформатичної компетентності дають нам можливість зрозуміти, що вони підконтрольні рефлексії (виділення людиною цілей, процесу і результатів своєї діяльності щодо набуття компетенцій у галузі ІКТ). Завдяки рефлексії відслідковуються цілі, процеси і результати професійної діяльності щодо набуття компетентності, а також усвідомлюється власний рівень її досягнення. Утворення і розвиток рефлексії може бути здійснене лише за допомогою особистісного ціннісно-рефлексивного компонента, що дає можливість розібратися у певних ситуаціях і змоделювати свою майбутню діяльність і поведінку [4].

Висновки і перспективи подальших досліджень. Розглянувши поняття компетентності, інформаційної компетентності та інформатичної компетентності проаналізувавши структуру компетентностей, можна зробити певні висновки. Інформаційна компетентність представлена у вигляді двох компонентів, перший з яких – особистісний, він визначає особистісні якості фахівця, необхідні для успішного здійснення професійної діяльності та застосування ІКТ. Другий компонент – це професійно-інформаційний, який утворює сукупність компетентностей, що визначають здатність спеціаліста застосовувати інформаційні та комп'ютерні технології з метою розв'язання різноманітних поставлених задач.

Виходячи з розглянутих вище сутнісних характеристик понять компетентності та інформаційної компетентності як складової професійної компетентності й інформаційної культури, було сформульовано поняття інформатичної компетентності.

Інформатична компетентність – це інтегральне утворення особистості, яке об'єднує *знання* про загальні методи інформатики та ІКТ, *уміння* використовувати набуті знання для розв'язання поставлених задач професійного спрямування, *навички* використання комп'ютерної техніки і телекомунікацій, *здатність* представляти інформацію (дані) у зрозумілій для всіх формі. Він виявляється у *здатності, прагненні та готовності* до ефективного використання інноваційних засобів ІКТ для розв'язання поставлених задач у повсякденному житті та професійній діяльності, *усвідомленні* значущості результатів своєї діяльності.

Завдяки розгляду внутрішньої структури інформатичної компетентності, яка містить діяльнісний, мотиваційний, когнітивний, емоційно-вольовий, ціннісно-рефлексивний компоненти, нами зроблено висновки про те, що інформатична компетентність має більш широке і поглиблене значення, ніж інформаційна компетентність. Тому інформатична компетентність потребує подальшого розгляду, уточнення та вдосконалення педагогічних технологій для підвищення рівня інформатичної компетентності майбутнього спеціаліста в умовах повсякденного динамічного розвитку інформатики, комп'ютерної техніки та інформаційно-комунікативних технологій сучасного суспільства.

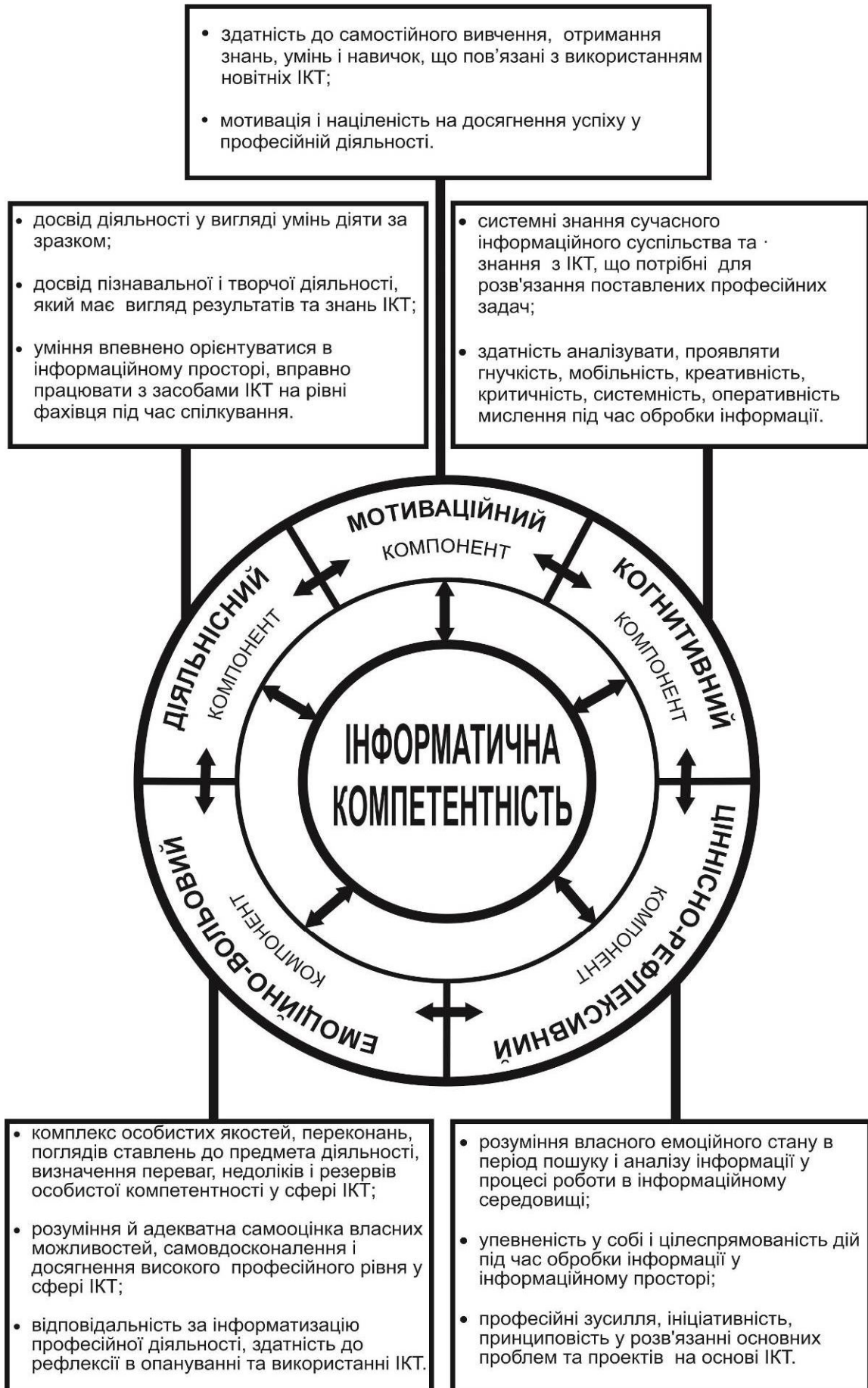

Рис. 2. Структура і зміст інформатичної компетентності

Список використаних джерел та літератури

1. Information Literacy Competency Standards for Higher Education. URL: <http://www.ala.org/acrl/standards/informationliteracycompetency> (last accessed 11.02.2017).
2. Баловсяк Н. Х. Інформаційна компетентність фахівця. Педагогіка і психологія професійної освіти / Н. Х. Баловсяк. – 2004. – № 5. – С. 21–28.
3. Глоссарий терминов рынка труда, разработки стандартов образовательных программ и учебных планов. Европейский фонд образования. – 1997. – 160 с.
4. Головань М. С. Інформатична компетентність: сутність, структура та становлення / М. С. Головань // Інформатика та інформаційні технології в навчальних закладах : науково-методичний журнал. – 2007. – № 4. – С. 62–69.
5. Далингер В. А. Компьютерная компетентность – основа профессионализма современного учителя математики / В. А. Далтнгер : Материалы конференции «Информационные технологии в образовании, 2003». – URL: <http://ito.edu.ru/2003/II/3/II-3-1788.html> (дата звернення: 11.02.2017).
6. Завьялов А. Н. Формирование информационной компетентности у будущих специалистов в области новых информационных технологий / А. Н. Завьялов : Материалы конференции «Информационные технологии в образовании. – 2003». – URL: <http://ito.edu.ru/2003/I/1/I-1-1473.html> (дата звернення: 10.02.2017).
7. Зеер Э. Ф. Профессиография инженера педагога / Э. Ф. Зеер, Н. С. Глуханюк. – Свердловск, 1989.
8. Татур Ю. Г. Компетентность в структуре модели качества подготовки специалиста / Ю. Г. Татур // Высшее образование сегодня. – 2004. – № 3. – С. 20–26.
9. Тришина С. В. Інформаційна компетентність фахівця в системі додаткової професійної освіти / С. В. Тришина, А. В. Хуторський // Інтернет-журнал «Эйдос». – 2004. – URL: <http://www.eidos.ru/journal/2004/0622-09.htm> (дата звернення 18.02.2017).
10. Холодная М. А. Психология интеллекта. Парадоксы исследования / М. А. Холодная. – СПб. : Питер, 2002. – 272 с.

Сергей Михайлович Базиль,

аспирант кафедры профессионального образования
и компьютерных технологий
Глуховского национального педагогического
университета имени Александра Довженко,
e-mail: bsmserg@gmail.com

Владимир Сергеевич Толмачов,

кандидат технических наук, старший преподаватель
кафедры профессионального образования
и компьютерных технологий
Глуховского национального педагогического
университета имени Александра Довженко,
e-mail: tvs-@ukr.net

ИНФОРМАТИЧЕСКАЯ КОМПЕТЕНТНОСТЬ – ВАЖНАЯ ЧАСТЬ ПРОФЕССИОНАЛИЗМА

В статье проанализированы сущность понятий компетенции и информационной компетентности, а на их основе раскрыты содержание и структура информатической компетентности, проанализированы трактовки их соотношений в современной научной литературе. Благодаря анализу научно-литературных источников и самих понятий был сделан вывод, что информатическая компетентность имеет более широкое и углубленное значение, чем информационная компетентность, поэтому информатическая компетентность требует дальнейшего рассмотрения, уточнения и совершенствования

педагогических технологий, для повышения уровня информатической компетентности будущих специалистов различных профессиональных направлений.

Ключевые слова: компетентность, информационная компетентность, информатическая компетентность, компонент, компьютерная грамотность, информационная грамотность.

Sergiy Bazil'

postgraduate professional education and computer technologies chair
Oleksandr Dovzhenko Hlukhiv National Pedagogical University,
e-mail: bsmserg@gmail.com

Volodymyr Tolmachov,

candidate of technical sciences, senior lecturer
professional education and computer technologies chair
Oleksandr Dovzhenko Hlukhiv National Pedagogical University,
e-mail: tvs-@ukr.net

INFORMATICS COMPETENCE IS AN IMPORTANT COMPONENT OF PROFESSIONALISM

Introduction. *European integration process, changes in the scientific and educational space of the state, the dynamic development of information and computer systems under increased demands on the professional competence of specialists in the fields of computer science, computer engineering and information and communication technologies (ICT). One of the main problems facing the vocational education is a modern graduate training for professional careers in the information society.*

Purpose. *To analyze the concepts of competence and information competence and to reveal the contents and structure of informatics competence based on them to analyze the interpretation of their relationships in modern scientific literature.*

Conclusion. *Through the analysis of the scientific literature and the very notions it was concluded that informatics competence has a wider and deeper significance than information competence, so informatics competence needs further consideration, refinement and improvement of educational technologies to improve the level of informatics competence of future specialists of different professional direction.*

Keywords: *competence, informational competence, informatics competence, component, computer literacy, information literacy.*

References

1. Information Literacy Competency Standards for Higher Education. URL: <http://www.ala.org/acrl/standards/informationliteracycompetency> (last accessed 11.02.2017).
2. Balovsyak N.X. Informaciyna kompetentnist fakhivtsya. Pedahohika i psikholohiya profesiynoyi osvity. 2004. № 5. S. 21–28.
3. Hlossariy terminov rynku truda, razrabotki standartov obrazovatelnyx programm i uchebnyx planov. Evropejskij fond obrazovaniya. 1997. 160 s.
4. Golovan M.S. Informatichna kompetentnist: sutnist, struktura ta stanovlennya. Informatika ta informacijni tehnologii v navchalnix zakladax: Naukovo-metodichnij zhurnal. 2007. № 4. S. 62–69.
5. Dalinger. V. A. Kompyuternaya kompetentnost – osnova professionalizma sovremennogo uchitelya matematiki. Materialy konferencii «Informacionnye tehnologii v obrazovanii. 2003. URL: <http://ito.edu.ru/2003/II/3/II-3-1788.html> (data zvernennya: 11.02.2017).
6. Zavyalov A. N. Formirovanie informacionnoj kompetentnosti u budushhix specialistov v oblasti novyx informacionnyx tehnologij. Materialy konferencii «Informacionnye tehnologii v obrazovanii – 2003». URL: <http://ito.edu.ru/2003/I/1/I-1-1473.html> (data zvernennya: 10.02.2017).
7. Zeer Э.Ф., Ghlukhanjuk N.S. Professyoghrafyja ynzhenera pedaghogha. Э.Ф.Зeer., Sverdlovsk. 1989.
8. Tatur Ju.Gh. Kompetentnosti v strukture modely kachestva podgotovky spetsyalysta.

Высшее образование сегодня. 2004. # 3. С. 20–26.

9. Tryshyna S. V., Khutorskyj A.V. Informacijna kompetentnistj fakhivcja v systemi dodatkovoji profesijnoji osvity // Internet-zhurnal «Эйдос». 2004. // URL: <http://www.eidos.ru/journal/2004/0622-09.htm> (data zvernennja 18.02.2017).

10. Kholodnaja M.A. Psykhologhyja yntellekta. Paradoksy yssledovanyja. SPb.: Pyter, 2002. 272 s.

УДК 378.14

Надія Анатоліївна Борисенко,

кандидат педагогічних наук, старший викладач
кафедри технологічної та професійної освіти
Глухівського національного педагогічного
університету імені Олександра Довженка,
e-mail: nadejdaborisenko@yandex.ua

ПІДГОТОВКА МАЙБУТНІХ УЧИТЕЛІВ ТЕХНОЛОГІЙ ДО ФОРМУВАННЯ ХУДОЖНЬО-ТЕХНІЧНИХ УМІНЬ В УЧНІВ 5-9 КЛАСІВ

Стаття присвячена висвітленню результатів дослідження підготовки майбутніх учителів технологій до формування художньо-технічних умінь в учнів основної школи. Описано процес проведення дослідження, розкрито зміст понять «художньо-технічні вміння», «готовність майбутніх учителів технологій до формування художньо-технічних умінь в учнів основної школи»; схарактеризовано компоненти названої готовності, критерії, показники та рівні її сформованості. Представлено результати експериментальної перевірки педагогічних умов підготовки майбутніх учителів технологій до формування художньо-технічних умінь в учнів основної школи. Подано опис моделі підготовки майбутніх учителів технологій до формування художньо-технічних умінь в учнів основної школи, що складається з чотирьох блоків.

Ключові слова: художньо-технічні вміння, майбутні вчителі технологій, педагогічні умови, готовність, модель підготовки.

Постановка проблеми. Упродовж останніх десятиріч у системі вищої освіти України простежується тенденція до посилення інноваційності у сфері професійної підготовки нової генерації майбутніх педагогів. Пов'язане це, передусім, зі зростанням ролі інтелектуальних функцій у професійній діяльності фахівця, необхідністю перебудови сучасної загальноосвітньої школи відповідно до умов сьогодення, забезпечення її кваліфікованими педагогічними кадрами. Загальні вимоги до підготовки спеціалістів освітньої галузі «Технології» поглиблюються за рахунок залучення їх до практичної діяльності, обов'язкового досвіду творчої роботи, тобто в процесі навчання у ВНЗ майбутні вчителі технологій повинні отримати широкий політехнічний багаж знань і вмінь, стати компетентними у своїй галузі.

Як наслідок, змінюються пріоритети у підготовці майбутніх учителів технологій для основної школи, постає необхідність удосконалення умов, форм і методів організації освітнього процесу у вищих навчальних закладах, що здійснюють їх підготовку.

Нормативні основи професійної педагогічної підготовки закладені Державною національною програмою «Освіта» (Україна XXI століття) (1993 р.), Рекомендаціями ЮНЕСКО «Про статус викладацьких кадрів вищих навчальних закладів» (1997 р.), Законами України «Про освіту» (1991 р.), «Про загальну середню освіту» (1999 р.), «Про вищу освіту» (2014 р.), Національною доктриною розвитку освіти в Україні (2002 р.), Національною стратегією розвитку освіти в Україні (2013 р.) [1–4] та іншими нормативними актами Міністерства освіти і науки України, що регламентують діяльність ВНЗ.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Теоретичні аспекти професійної підготовки